

прокурора на підставі ст. 303 КПК України. Зазначена прогалина в законодавстві призводить до виникнення корупційних ризиків. В такому випадку стороні захисту необхідно звернутись до слідчого, прокурора з відповідним клопотанням про видачу копії процесуального документу, яке слідчий, прокурор згідно ст. 220 КПК України зобов'язаний розглянути у чітко визначений строк. Бездіяльність слідчого, прокурора щодо залишення без розгляду клопотання може бути оскаржена стороною захисту слідчому судді на підставі ст. 303 КПК України.

Таким чином, не зважаючи на те, що чинний КПК України містить ряд суттєвих прогалин щодо законодавчого врегулювання

основних положень досудового розслідування кримінального провадження, що є підставою для виникнення корупційних ризиків, але закріплене право сторони захисту на оскарження слідчому судді рішень, дій чи бездіяльності слідчого, прокурора є важливим і дієвим механізмом протидії корупції під час досудового розслідування. На нашу думку, зміни, які вносяться до діючого кримінально – процесуального законодавства України, спрямовані в тому числі і на вдосконалення інституту оскарження з метою розширення процесуальних прав підозрюваного та зменшення корупційних ризиків під час досудового розслідування кримінального провадження.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. *Закон України «Про запобігання корупції»* [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>
2. *Корупційні ризики в кримінальному процесі та судовій системі* / М. В. Буроменський, О. В. Сердюк, І. М. Осика [та ін.] ; Інститут прикладних гуманітарних досліджень, МАКонсалтинг. – К. : Москаленко О.М. ФОП, 2009. – 220 с.
3. *Кримінальний процесуальний кодекс України* [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>
4. *Про деякі питання порядку оскарження рішень, дій чи бездіяльності під час досудового розслідування* : Лист Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 09.11.2012 р. № 1640/0/4-12 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/v1640740-12>

ДО ПОНЯТТЯ ТЕХНІКО-КРИМІНАЛІСТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ

TO THE CONCEPT "TECHNICAL CRIMINALISTICS SUPPORT" FOR INVESTIGATION OF CRIMES

Б. О. Павлишин

Pavlishin B. O.

*аспірант, Академія адвокатури України
(Науковий керівник – професор І. В. Гора)*

Однією з нагальних проблем, комплексне розв'язання якої безпосередньо впливає на досягнення мети і вирішення завдань досудового розслідування, є питання щодо

принципової можливості і практичної обумовленої необхідності використання наявних криміналістичних знань, прийомів і методів, науково-технічних засобів,

спрямованих на протидію злочинності. Аналіз теоретичних і практичних напрацювань криміналістики з цих питань, з'ясування потреби у нових криміналістичних розробках положень і засобів криміналістичної техніки, рекомендацій з тактики проведення слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій, є актуальним і практично значущим

Проблеми техніко-криміналістичного забезпечення розкриття й розслідування злочинів докладно розглядалися в роботах вітчизняних і зарубіжних авторів Г. А. Абдумаджидова, Т. В. Аверьянкової, Р. С. Белкіна, А. Ф. Волинського, В. А. Волинського, В. Г. Гончаренка, І. В. Гори, Г. І. Грамовича, Ю. Г. Корухова, П. Т. Скорченка, М. А. Чельцова, М. П. Яблокова та ін. Виникнення й формування техніко-криміналістичного забезпечення в надрах криміналістики було визначено, перш за все, розвитком основ теорії даної науки. Негативна зміна криміногенної ситуації в країні поряд з труднощами адаптації правоохоронних органів до нових умов роботи, вимагали удосконалення форм і методів їх діяльності, розробки і реалізації адекватних організаційних, правових, науково-технічних заходів боротьби зі злочинністю. При цьому, безумовно, певні надії пов'язувалися з криміналістичною технікою, необхідним правовим і організаційним забезпеченням її використання працівниками оперативно-розшукових підрозділів та слідчими, експертами. Проте, наявність навіть найдосконалішої техніки не дасть бажаного позитивного результату без відповідній їй можливостям організації роботи з нею. Така організація, в свою чергу, перебуває в прямій залежності від стану правової регламентації порядку (механізму) реалізації потенційних можливостей технічних засобів у нових умовах боротьби зі злочинністю. Все це передбачає наявність високопрофесійної техніко-криміналістичної підготовки суб'єктів діяльності з виявлення, розкриття й досудового розслідування злочинів.

Аналіз криміналістичної літератури свідчить про широке застосування поняття «техніко-криміналістичне забезпечення» й про значну кількість монографічних досліджень, присвячених техніко-криміналістичному забезпеченню того або іншого виду діяльності, пов'язаної з виявленням, досудовим розслідуванням та запобіганням вчиненню злочинів. Найбільш глибокими і повноцінними з огляду на широту розглянутих питань техніко-криміналістичного забезпечення діяльності слідчих і оперативних підрозділів є докторські дисертації А. Ф. Волинського на тему «Концептуальні основи техніко-криміналістичного забезпечення розкриття й розслідування злочинів» (1999 р.) [1] та П. Т. Скорченка на тему «Проблеми техніко-криміналістичного забезпечення досудового кримінального процесу» (2000 р.) [2]. А. Ф. Волинський визначає техніко-криміналістичне забезпечення як специфічний вид діяльності, яка здійснюється з метою розкриття й попередження злочинів. На його думку, під техніко-криміналістичним забезпеченням необхідно розуміти систему правових, наукових, організаційних заходів з розроблення, впровадження й практичного застосування техніко-криміналістичних засобів й наукових методів з метою виявлення, розслідування, припинення та попередження злочинів. Таким чином техніко-криміналістичне забезпечення, на його думку, містить в собі наступні елементи: правове забезпечення, наукове забезпечення, організаційне забезпечення [1, 31–32].

На думку П. Т. Скорченка, техніко-криміналістичне забезпечення – це система правових, наукових, організаційних заходів з розробки, впровадження та практичного користування техніко-криміналістичними засобами й науковими методами з метою успішного розкриття, розслідування та попередження злочинів. У зв'язку з цим він виокремлює наступні елементи – правове, наукове та організаційне забезпечення [3, 21]. Проте серед цих елементів немає найголовнішого – самих технічних засобів.

Відомий білоруський криміналіст Г. І. Грамович стверджує, що техніко-криміналістичне забезпечення – це регламентована нормативними актами діяльність науково-дослідних, судово-експертних та інших закладів, а також відповідних посадових осіб, на котрих покладено обов'язок розробки та реалізації комплексу взаємопов'язаних заходів з метою створення оптимальних умов ефективного застосування спеціальних знань та науково-технічних засобів в процесі боротьби зі злочинністю [4, 37]. Отже, техніко-криміналістичне забезпечення розглядається ним як організаційно-функціональна система, однак автор доволі узагальнено уявляє суб'єктів цієї системи – науково-дослідні, судово-експертні та інші заклади, а також відповідні посадові особи. Тому залишається незрозумілою при цьому роль слідчих органів досудового розслідування, прокурора, які безпосередньо забезпечують функціонування цієї системи і використання її можливостей в процесі досудового розслідування злочинів. У зв'язку з цим навряд чи виправдано обмежувати її завдання лише розробкою і реалізацією заходів з метою створення оптимальних умов ефективного застосування спеціальних знань і науково-технічних засобів в боротьбі зі злочинністю.

Доцільність уособлення «техніко-криміналістичного забезпечення» не лише як поняття, а і як самостійного виду діяльності

працівників правоохоронних органів, зумовлена причинами практичного характеру. Загальновідомо, що необхідною умовою функціонування та подальшого розвитку кожного із інститутів в сфері кримінального судочинства є формування його основ, котрі носять комплексний характер і містять теоретичні, правові та організаційні напрями. Безумовно, теоретичні основи «техніко-криміналістичного забезпечення досудового розслідування» повинні складати, перш за все, положення криміналістики, тому що «техніко-криміналістичне забезпечення» формується в надрах криміналістики й адаптує її дані, розробки в контексті актуальних проблем свого розвитку. Проте обмеження застосуванням в якості наукової бази «техніко-криміналістичного забезпечення» лише криміналістики, яка безумовно є основним джерелом її засобів і методів, навряд чи продуктивне. Вочевидь, в розглядуваному випадку доцільним слід вважати залучення елементів кримінального процесу.

Визначення техніко-криміналістичного забезпечення протидії злочинності можна сформулювати як систему правових, наукових, організаційних та дидактичних заходів з розробки, впровадження й практичного застосування техніко-криміналістичних засобів й наукових методів органами досудового розслідування для найбільш ефективного вирішення цілей і завдань, що стоять перед ними.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. *Вольинский А. Ф.* Концептуальные основы технико-криминалистического обеспечения раскрытия и расследования преступлений : дисс. ... докт. юрид. наук в виде научного доклада : спец.°12.00.09 / А. Ф. Вольинский. – М., 1999. – 64 с.
2. *Скорченко П. Т.* Проблемы технико-криминалистического обеспечения досудебного уголовного процесса : дисс. ... докт. юрид. наук в виде научного доклада : спец. 12.00.09 / П. Т. Скорченко. – М., 2000. – 69 с.
3. *Скорченко П. Т.* Криминалістика : техніко-криміналістичне забезпечення розслідування преступлений : учеб. пособие для вузов / П. Т. Скорченко. – М., 1999. – 272 с.
4. *Грамович Г. И.* Некоторые вопросы технико-криминалистического обеспечения уголовного судопроизводства / Г. И. Грамович // Актуальные проблемы судебной экспертизы и криминалистики : тезисы науч.-практ. конференции. – К., 1993. – С. 86–88.